

Stå opp mot urett

Nå etableres det særskilte tilbud om tannbehandling til personer som lever i Norge og som har vært utsatt for tortur, kan vi lese i denne utgaven av Tidende.

Tortur handler om å bryte ned og skade mennesker, men ikke så mye at de dør, sa professor Jan Bergdahl da han snakket om dette på Samfunnsodontologisk forum. Hans nøkterne og lavmælte fremstilling av det grusomme gjorde inntrykk på meg.

Tortur er en handling som med overlegg påfører et menneske smerte eller lidelse, enten psykisk eller fysisk. Årsaken til at tortur brukes kan være som straff eller hevn, for å skremme andre eller for å fremtvinge informasjon eller en tilståelse, eller sadistisk tilfredsstillelse for de utøvende eller ansvarlige, skriver Wikipedia.

Tortur har blitt brukt av de fleste land i tidligere tider. Både i antikken og i middelalderen var fremtredende filosofer, som Aristoteles og Francis Bacon, tilhengere av bruken av tortur i rettsvesenet.

Tortur ble ansett som en legitim metode i middelalderens Europa for å fremtvinge tilståelser eller for å få frem navnene til medskyldige. I Norge var tortur i bruk i rettsvesenet fra middelalderen av, da gjerne kalt 'pinligt forhør'. Tortur i norsk rettsvesen ble avskaffet gjennom Grunnloven av 1814.

I de fleste vestlige land begynte man i løpet av det 18. og 19. århundre gradvis å gå bort fra bruk av tortur.

Noen demokratiske land bruker likevel til tider metoder som grenser mot tortur, og som i en del tilfeller klart kan klassifiseres som tortur. Det internasjonale Røde Kors, Amnesty International og FN-kommisjonen for menneskerettigheter regner enkelte metoder som har vært brukt mot krigsfanger på Guantánamo Bay Naval Base for å være regelrett tortur, og i 2005 ble det avslørt omfattende overgrep mot fanger i Abu Ghraib-fengselet i Irak.

Tortur er fordømt som en ekstrem krenkning av menneskets rettigheter i de aller fleste land, og er eksplisitt nevnt i FNs menneskerettighetserklæring. De stater som har signert Den tredje og fjerde Genèvekonvensjon samt de som har signert FNs konvensjon mot tortur, har forpliktet seg til ikke å bruke sterk smerte eller lidelse mot noen for å frembringe informasjon eller tilståelser i krigstid, eller for å presse en tredje person. De fleste lands lovgivning har forbud mot tortur i fredstid. Amnesty International anslår til tross for denne lovgivningen at omkring to tredeler av verdens stater ikke overholder disse traktatene, enten ved konkrete brudd eller ved tøyning av grenser for hva som er akseptabelt fysisk eller psykisk press.

Vi snakker om et ukjent antall mennesker, det antydes fem-seks tusen, som lever i Norge og som har vært utsatt for tortur. De har et stort behov for hjelp. Skadene og skadevirkningene etter tortur er mange, og langvarige. Å fange opp og hjelpe mennesker som har opplevd tortur er blitt en prioritert oppgave, også for tannhelsetjenesten.

Det er viktig at disse menneskene får hjelp. Og det er viktig å arbeide for at færrest mulig skal komme i den situasjonen at de får behov for slik hjelp i fremtiden. Amnesty International er en av de som jobber for det siste.

Amnesty International Norge er tildeelt TV-aksjonen NRK nå i høst. Aksjonen heter Stå opp mot urett, og pengene som kommer inn vil gå til Amnesty's arbeid for å avdekke og stanse brudd på menneskerettighetene. TV-aksjonen finner sted søndag 21. oktober. Der er det to måter å bidra på for oss vanlige dødelige: med en penge-gave og som bøssebærer. La oss stå opp mot urett.

Ellen Beate Dyvi

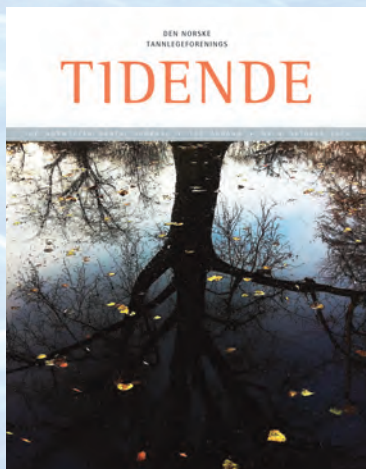

Foto: Kristin Witberg. Design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelige redaktører:
Nils Roar Gjerdet
Jørn Arne Fridrich-Aas

Redaksjonssjef:
Kristin Aksnes

Redaksjonsråd:
Jan Bergdahl, Universitetet i Tromsø
Anne Chr. Johannessen, Universitetet i Bergen
Ingar Olsen, Universitetet i Oslo

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Anders Godberg
Malin Jonsson

ABONNEMENT
Abonnementspris for ikke-medlemmer
og andre abonnenter kr 1650,-

ANNONSER
Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen,
Tlf. 22 54 74 30.
E-post: eirik.andreassen@tannlegeforeningen.no

TELEFON OG ADRESSE
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00
E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
www.tannlegetidende.no

UTGIVER
Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303
Opplag: 6 000. 11 nummer per år
Parallellpublisering og trykk: 07 Gruppen AS
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.